

● **Iskazivanje zaliha nedovršene proizvodnje i gotovih proizvoda na kraju obračunskog perioda**

Primer:

Preduzeće X proizvodi jedan proizvod, i imalo je određene troškove u finansijskom knjigovodstvu.

Promene na zalihama:

1. *Vrednost zaliha na početku obračunskog perioda:*

- *nedovršena proizvodnja 60.000 din.*

- *gotovi proizvodi 100.000 din.*

2. *Vrednost zaliha na kraju obračunskog perioda: nedovršena proizvodnja 150.000 din.- gotovi proizvodi.*

3. *Promena zaliha - nedovršena proizvodnja + 90.000 din. - gotovi proizvodi - 100.000 din.*

Ukupna promena zaliha - 10.000 din. (smanjenje zaliha).

Knjiženje u finansijskom knjigovodstvu:

r. b.	Račun		O P I S	Iznos	
	D	P		duguje	potražuje
1	110		Nedovršena proizvodnja	90.000	
	631		Smanjenje zaliha nedovršenih i gotovih proizvoda i nedovr. usluga	10.000	
		120	Gotovi proizvodi		100.000
			- za korekciju zaliha nedovrš. proizvodnje i gotovih proizvoda na kraju obrač. perioda -		

Pažnja!

Skrećemo pažnju na **moguću grešku kod evidentiranja materijala**: Ukoliko, do dana sastavljanja *Bilansa stanja*, do računovodstva **nije stigla otpremnica, niti fakture za nabavljen material**, u tom slučaju, *vrednost zaliha materijala na stanju po popisu će biti veća od stanja na analitičkoj kartici materijala u finansijskom knjigovodstvu, na računu 101* – tako da će se stvoriti **razlika između finansijskog i materijal-**

nog knjigovodstva. Greška se može otkriti i ranije, ukoliko stigne **IOS** obrazac **od dobavljača**, te konstatujemo da postoji neslaganje, tj. na njemu se vidi da *promena odnosno račun nije proknjižen*.

Moguća je i **greška da se ne izvrši dobar popis zaliha materijala i gotovih proizvoda na dan 31.12.**, a to se otklanja time što se **mora usaglasiti finansijska kartica sa popisom** bar jednom godišnje, a poželjno je i češće (idealno jednom mesečno), jer na kraju godine se teže pronalaze greške kada je kratak rok.

2.2.4. Grupa računa 13 - Roba

Zalihe robe vezuju se za trgovinsku delatnost.

Roba je predmet kupoprodaje. Računovodstveno posmatrano, pod **robom** se *podrazumevaju oni proizvodi, koji najpre bivaju kupljeni, a zatim preprodati* od strane trgovinskih preduzeća. Roba je stvar koja se nabavlja s ciljem da se proda radi dalje prodaje, prerade ili za krajnju potrošnju. Trgovinska preduzeća često imaju velike iznose novca uložene u svoju robu. U stvari, *Roba na zalihama je jedna od najvrednijih imovinskih pozicija u Bilansu stanja većine trgovinskih firmi*. Međutim, budući da je relativno likvidna, roba se po pravilu brzo rasproda (u proseku do 60 dana, mada ima izuzetaka, u zavisnosti od vrste robe i intenziteta tražnje na tržištu). Postupak obračuna rezultata poslovanja vrši se oduzimanjem rashoda od ostvarenih prihoda, čime se utvrđuje dobitak ili gubitak.

Poslovni ciklus trgovinskog preduzeća se sastoji od:

- nabavke trgovinske robe;
- prodaje trgovinske robe;
- naplate potraživanja od kupaca.

Prodaja trgovinske robe uvodi novi veliki **trošak poslovanja** - trošak nabavke robe koju trgovinsko preduzeće prodaje svojim

kupcima. Taj trošak se naziva **nabavna vrednost prodate robe**, a obračunava se **po ceni koštanja** (tj. vrednosti po kojoj je roba nabavljena), i u okviru *internog stava prodaje robe* **knjiži se kao rashod**. Nasuprot *nabavnoj vrednosti prodate robe*, u okviru *eksternog stava prodaje*, knjiži se račun **prihoda** pod nazivom **Prihodi od prodaje robe**. Vrednost prihoda od prodaje robe obračunava se **po prodajnoj ceni**, koja je po pravilu **viša od cene koštanja**, omogućujući tako trgovinskoj firmi ostvarenje **dobitka** tj. **Razlike u ceni prodate robe**.

Roba se evidentira na računima grupe 130, npr. :

RAČUN 130 - *Obračun nabavke robe*

RAČUN 131 - *Roba u magacinu*

RAČUN 132 - *Roba u prometu na veliko*

RAČUN 133 - *Roba u skladištu, stovarištu i prodavnicama kod drugih pravnih lica*

RAČUN 134 - *Roba u prometu na malo*

RAČUN 135 - *Roba u obradi, doradi i manipulaciji*

RAČUN 136 - *Roba u tranzitu*

RAČUN 137 - *Roba na putu*

RAČUN 139 - *Ispravka vrednosti robe*

Pažnja!

Vrlo je **važno kod evidentiranja robe da se uradi popis realnog stanja** robe, kao **i da se**, nakon toga, sva eventualna neslaganja – **viškovi ili manjkovi** po popisu **proknjiže na odgovarajuća konta** kako je propisano.

Primer knjiženja prodaje robe u veleprodaji:

Lager veleprodavca se vodi po nabavnoj ceni i njegova vrednost je 600.000 din.

*Promena glasi: prodato je 50% vrednosti robe, za 800.000 din.
+ PDV 20% = 960.000 din.*

Knjiženje bi glasilo:

r. b.	Račun		O P I S	Iznos	
	D	P		duguje	potražuje
1	204		Analiitički konto kupaca u zemlji (npr. 2041)	960.000	
		604	Prihodi od prodaje robe na domaćem tržištu		800.000
		470	Obaveze za PDV po opštoj stopi 20%		160.000
			- <i>prodana roba kupcima</i> -		
2	501		Nabavna vrednost prodate robe	300.000	
		132	Roba u prometu na veliko		300.000
			- <i>za nabavnu vrednost prodate robe</i> -		

Pažnja!

Kod knjiženja i evidentiranja nabavke i prodaje robe **mora se voditi računa da li se *lager vodi po prodajnim ili nabavnim cenama***, kako bi se pravilno evidentirala *razlika u ceni*.

Takođe, u praksi najviše pitanja postoji kod ***povraćaja neprodane robe***. Vrlo često u ugovorima postoji *klauzula o vraćanju robe* posle izvesnog vremena *ukoliko ostane neprodana* (pogotovu kada je reč o velikim trgovinskim lancima ili npr. kada prođe sezona za određenu robu, npr. kupaće kostime itd). Kada je **reč o PDV-u**, a s obzirom na to da kupac ima pravo raspolaganja dobrima kao vlasnik, *smatra se da je promet dobara izvršen*. **Ako** posle izvesnog perioda, **dođe do povraćaja robe** zato što kupac robu nije prodao, nastaje ***novi promet dobara*** u smislu *Zakona o PDV*. U skladu sa tim, **kupac sada izdaje račun za promet kao prodavac**, dok prodavac u tom prometu postaje kupac. Pravo raspolaganja se sada (povraćajem robe) prenosi na dobavljača, jer je došlo do nove isporuke dobara.

Primer povraćaja neprodane robe:

1) Veleprodavac je izvršio prodaju dobara kupcu čiji se promet oporezuje po opštoj stopi PDV-a, pa su u računu iskazani sledeći podaci:

Poreska osnovica: 50.000 din.

PDV po stopi od 20%: 10.000 din.

Ukupna naknada: 60.000 din.

Kupac je pre izvršenog povraćaja platio dobavljaču fakturu u celini.

2) Nakon 6 meseci, a u istom obračunskom periodu, **kupac je izvršio povraćaj neprodane robe** u neto iznosu od 20.000 din. i, u skladu sa tim, **izdao račun** za izvršen promet (u smislu Zakona o PDV) u kojem imamo sledeće elemente:

Poreska osnovica: 20.000 din.

PDV po stopi od 20%: 4.000 din.

Ukupna naknada: 24.000 din.

Kod veleprodavca se ova knjiženja vrše na sledeći način:

r. b.	Račun		O P I S	Iznos	
	D	P		duguje	potražuje
1	204		Kupci u zemlji	60.000	
		604	Prihodi od prodaje robe na domaćem tržištu		50.000
		470	Obaveze za PDV po izdatim fakt. stopa 20%		10.000
			- po računu za isporučenu robu kupcima -		
1.1	501		Nabavna vrednost prodane robe	50.000	
		132	Roba u prometu na veliko		50.000
			- priznav. rashoda nabav. vred. prod. robe		
1.2	241		Tekući / poslovni račun	60.000	
		204	Kupci u zemlji		60.000
			- za uplatu kupca po izvodu -		
2.	132		Roba u prometu na veliko	20.000	
	270		PDV u primlj. faktur. po opštoj stopi 20%	4.000	
		435	Dobavljači u zemlji		24.000